

## MARIBORSKI

Državna licejska knjižnica  
v Ljubljani.

Političen list.

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 10.— mesečno,  
četrtletno K 30.—.Če pride naročnik sam v upravnništvo po list: Me-  
sečno K 9.50. — Inserati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik popoldne.

Posamezna številka stane 60 vin.

Uredništvo in uprava:

Mariborska tiskarna (Jurčičeva ulica  
št. 4.)

Telefon uredništva št. 276, uprave št. 24.

Leto III.

Maribor, sreda 19. maja 1920.

Št. 110.

## Izjava ministrskega predsednika Vesniča.

Novi nemiri v Tešnju. — Laški železničarji za Rusijo. — Premoženje bivšega bolgarskega kralja v Angliji.

## K italijanski vladni krizi.

Po dolgi osemnajstih mesecih razrešavanja jadranskega problema smo končno dospeli do Pallanze ob Lago Maggiore, kjer naj bi se lepo, mirno in sporazumno pogodili glede mej med našo mlado državo ter njeno zapadno sosedo Italijo. Svet je obstal in prisluškoval; obstali in prisluškovali smo tudi mi, toda glasovi, ki so prihajali od mož, ki so imeli polno moč odločevati o stotisočih našega naroda so prihajale le redke in skope besede. V neko skrivnostno tajnost je bilo zavito vse njihovo početje in nehanje. To pa je bilo deloma razumljivo. Naš položaj v Pallanzi ni bil ravno lahak, in kdor si je delal iluzije o sadovih te konference, se je varal. V Pallanzi bi bili pač dosegli kompromis, toda tudi če bi bil najboljši, bil bi za nas še vedno težka in skeleča rana, kajti naša Goriška z Vipavsko dolino, Trstom in pretežno večino Istre bi bila izgubljena za našo državo.

Usoda pa, ki je vedno neizprosno za petami jadranskega vprašanja, in ki nikoli ne dovoli, da bi se rešilo, je tudi to pot

preprečila rešitev. Nittijska vlada je dobila v rimski zbornici nezaupnico ter je bila s tem prisiljena podati ostavko. Pri tej demisiji ni jadransko vprašanje sicer igralo direktno ulogo, igralo pa je indirektno in to precej veliko. Italijanskim zagrizencem ni ugajalo, da bi se Italija direktno pogodila z našo državo, oni bi hoteli, da se uveljavi londonški pakt, poleg tega pa da dobe seveda tudi Reko. Tako so napadali tudi Nittijsko in njegovo vlado, čeprav pripada njihovi politični stranki, ker oni bi radi imeli še vedno Orlanda in Sonnina.

Sicer pa niso povzročili ti italijanske vladne krize, ampak ravno nasprotno, socialisti in klerikalci.

V italijanskem parlamentu so po zadnjih državnozborskih volitvah socialisti relativno najmočnejša stranka, za njimi pa pridejo takoj klerikalci, takozvana ljudska stranka (Partito popolare italijano). Neposredno po volitvah se je splošno pričakovalo, da se bodo socialisti in klerikalci združili proti liberalcem in ostalim, ter tako stvorili vlado, ki bo posebno v jadranskem vprašanju zavzela čisto novo smer. Socialisti so namreč

že opetovano naglašali, da so za samoodločbo vseh spornih ozemelj, klerikalci pa so v tem oziru ločeni po posameznih sekcijah. Eni so bili zmerni, ter zagovarjajo sporazum z nami na podlagi pravičnosti in zasiguranja stalnega miru, drugi pa so istotako zagrizeni kakor liberalci, ali pa še bolj. Vendar pa bi v koalicijski vladi socialistov in klerikalcev brezdvomno imela zmerna struja velikansko premoč.

Te naše nade v koalicijsko vlado socialistov in klerikalcev pa se žal niso uresničile. Klerikalci so odklonili sodelovanje s socialisti in tako se je dogodil kuriozum, da so sestavili vlado liberalci in ostali meščanski bloki. Izven vlade pa je ostala najmočnejša stranka, socialisti in deloma tudi po številu za njimi druga, klerikalci.

Manjšinska vlada je vedno težka stvar, in njen obstoj in delovanje sta vedno odvisna od momentanega razpoloženja izven vladnih skupin. Na dnevni red pride vprašanje kjer se opozicijonalc, razbiti na skupine, ne najdejo, in vlada je rešena; če se pa zgodi nasprotno, da se opozicijonalc najdejo, dosežejo tako koalicionirani večino

L. Stané:

## V tihi noči...

(Dalje.)

Molčal sem, ker sem vedel, da ne trpi nikakega ugovora; in ako stvar resno premislim, moram priznati, da je imel deloma tudi prav.

»Kaj je novega, sestra?«

»Slabo. Mislim, da ne bo več dolgo.«

»Kdo pa? Oni v 35. sobi?«

»Da. Že dvakrat je močno kri bruhal in morala sem ga večkrat na novo prevezati. V sobi pa vlada tak smrad, da ni mogoče dolgo strpeti v njej.«

»Da, da. No, Rado, pridite! Upanja sicer nimam več, a vendar mu še vedno lahko olajšamo muke, ki jih revež mora trpeti. Ali je luč v sobi, sestra?«

»Ne, takoj prinesem.«

Stala sva pred vrati molče in čakala, da je prinesla sestra kadečo se karbidovko. Ko nam je odprla duri, nam je udaril v obraz nek čuden smrad po gnoju in plinu, da sem za trenutek obstal in razmišljal. Ako hočem vstopiti. A samo za trenutek. Vstopil sem in zaprl sem vrata, ker zunaj je bilo hladno. Vajen sem bil bolniškega zraku in raznih smradov, a to je bila tudi za moje živce trda preizkušnja.

Stopila sva k postelji.

Bolnik je ležal nepremično na blazinah in lahko hropel. Ni nas opazil, ko sva se sklonila nad njim. Bil je mladenič, kakih dvalet let, še pol otroka in že mu je hotela nemila usoda vtrgati nit življenja, tega brezupnega življenja... brez cilja...

Mirno je ležal in strmел v strop. Le tu intam se je hropenje ojačilo in tedaj se je zviljal po blazinah brez moči. Rana je bila grozna. Videl sem malokdaj tako. Prestreljena pljuča z dum-dum krogljo, izstrelna rana je bila podobna veliki luknji na strgani suknji. Obveza je bila neprodušno trdna, da mu podaljšamo to mlado brezupno življenje. Kako dolgo? Bog ve...

Kakor sem pozneje zvedel, je bil mladenič doma iz Čepovana, begunec brez doma. Ko je zvedel, da preti novi domovini, po kateri je že dolgo hrepenel, nevarnost od seve, se je uvrstil prostovoljno med koroške legijonarje; a neusmiljena, brezsrčna usoda, ki mu je dolgi dve leti na raznih frontah prizanesla, mu je postala nezvesta, uničila njegovo bodočnost, oropala ga onih gradov, ki jih je zidal na novi domovini, svoji toliko zaželeni Jugoslaviji.

(Dalje sledi).

Strniški.

## Agitacija.

Motto: — in jaz sem se solzil.

Tako sem govoril pri zadnji odborovi seji: Koncert naj se pa vrši vsekakor dopoldne. Zakaj veliko je povpraševanje po takih prireditvah po deželi, kjer ne morejo obiskavati večernih predstav. Ljudstvu pa moramo dati vsaj malo prilike, da se navžije duševne hrane. Lačne nasititi, žejne napojiti. Kakor jelen po studentini, tako hrepeni narod po lepi naši pesmi. Tudi meščani bodo prišli; zakaj velika je njih požrtvovalnost, čisto njih rodoljubje. — In oglašil se je protigovornik: Krasne so besede predgovornikove, še lepša njegova idealnost. Našega meščana pa ne pozna; tudi ljudstvo mu je knjiga, zapечатena s sedmimi pečati. Zato pravim in rečem: ne dopoldne! Kdo naj posluša pesem pri belem dnevu, v nerazsvetljeni dvorani, skoraj na tešče. Na okolico pa ne računaj; zakaj te ne bo dopoldne, pa tudi ne zvečer. Zato pravim in sklenem: ne dopoldne!

Jezila me je tolika malodušnost in trmoglavost gospoda odbornika Gormana. Vstal sem in spregovoril: Tisoč kron jugoslovenske valute stavim, da bo dvorana tudi dopoldne napolnjena.

in manjšinska vlada propade. To poslednje se je dogodilo tudi dosedanji Nittijski vladi in posledica je bila demisija.

Tekom teh dni smo imeli priliko čitati o rešitvi italijanske vladne krize po vsem različnem časopisju različne kombinacije, večina pa je sklepala, da je dosedanji vladinovec odzvonilo ter da se bodo socijalisti in klerikalci našli ter sestavili novo vlado. Imenovalo se je več kandidatov in končno je res dobil socijalist Bonomi nalogo, da se tozadevno pogaja s klerikalci. Uspeha pa ni imel; klerikalci so znova odklonili aktivno sodelovanje s socijalisti. In končno ni preostalo drugega, nego da zopet Nitti sestavi novo vlado.

Mi smo to že naprej slutili, ker preveč dobro poznamo laške klerikalce in ker smo podobne slučaje doživeli tudi v bivšem avstrijskem parlamentu. Na zadržanje laških klerikalcev je zopet uplivalo jadransko vprašanje in to zopet indirektno, kakor na celo vladno krizo poprej. Iz tega je razvidno, kako veliko ulogo igra jadransko vprašanje tudi v italijanski notranji politiki.

Nitti sestavi novo vlado in vse ostane zopet pri starem, kakor je bilo poprej. Upanje, ki smo ga stavili v italijansko vladno krizo nas je zopet varalo. V kratkem se bodo naši delegati zopet lahko sestali z italijanskimi — v istih razmerah in okoliščinah kakor pred nekaj dnevi v Pallanzi.

## Dnevne vesti.

**Naš položaj na Koroškem.** Po avstrijskem uradnem štetju, ki je bilo nam Slovincem skrajno krivično ima cona A od 72.000 prebivalcev 50.000 Slovencev in le 22 tisoč Nemcev h katerim pa so prišteti tudi vsi nemčurji. Glasovalno pravico pri plebiscitu bo imejo približno 36 tisoč ljudi. A oglejmo si sedaj malo naš sedanji položaj. Rož in Podjuna stojita neomajna na naši strani; nekoliko slabši je velikovski okraj severno od Drave. Toda to nima nikakega pomena, kajti Nemci sami priznavajo, da bi v tem delu, ako bi hoteli upati na uspeh, morali dobiti najmanj 90% glasov, južno od Drave pa 40% glasov. 90% glasov pa ne bodo dobili Nemci niti v najbolj „nemških“ vaseh Labodu in Pustriči. V Velikovcu, na katerem se Nemci najbolj zanašajo, bodo težko dosegli polovico in Vobre, svetovnoznana nemškutarska trdnjava bo imela skoro gotovo slovensko večino. Občine Djekše, Ruda in Grebin bodo tudi po večini glasovale za nas. V St. Petru na Vašinjah je razen par zagrizencev vse slovensko. Pustriški in goloviški kmetje, ki imajo Avstrijo pred nosom, si bodo dobro

stavila sva. Pet dni časa. Sedem in pišem reklamne notice v najrazličnejše liste. Uredniki niso kar mogli do sape. Tudi uredništvo »Rudeče morale« je bilo počašчено s prav čedno reklamno notico. Pisal sem vsem prijateljem in znancom, razpošiljal leiake in lepake na vse strani, ponudil sem se za prekupca vstopnic, zahteval nisem ne zahvale, ne procentov, prosil sem samo zasiguranje valute. Pet dni napornega dela, ki mi je šlo na živce. Po noči nisem mogel spati. Zakaj naša stenska ura je venomer tiktakala: ti-soč, ti-soč! Na vse zgodaj sem tekel vsak dan k naši zlati Zlati, ki je imela predprodajo. Vsak dan isti rezultat: nič.

V soboto popoldne — drugo dopoldne je imel biti že koncert — stopim, že malo dušen, zopet v trgovino zlate Ziate: »Vreme se nekaj kuja, kurja očesa čutim, nemara bo dež« sem jo pozdravil in poškilil po razporednici. Ah, kako lepo jasno je bilo vse na njej, namreč na razporednici, zakaj gospodična Zlata je gledala, kakor huda ura: »Veste gospod odbornik, ali kar ste že, po pravici

premislili, predno bodo glasovali proti nam. V važenberški občini pa bomo brezdvomno dobili polovico glasov. 90% glasov nad Dravo torej Nemci na noben način ne bodo dobili, pač pa se lahko zgodi in je čisto verjetno, da bomo tudi tu mi dosegli večino. Še boljje stoji naša stvar v občinah proti Celovcu ter med Vrbskim jezerom in Dravo. Par nemškutarskih vasi, kakor Grabštanj, Pokrče in Zrelec bo izginilo v slovenskem morju. Tudi Vetrin ne bo nič pomagal. Južno od Drave pa bi torej morali dobiti najmanj 40%. Kje pa? V Pliberku in v Borovljah jih ne bo, drugod je pa vse slovensko. Cona A bo naša z veliko večino. Jako dober je naš položaj tudi v coni B. Razen Celovca je dežela vsa skoro kompaktno za nas. Če pa dobimo v Celovcu vsaj 10—20% glasov, potem je zmaga tudi v coni B brezdvomno naša ter združena z materjo Jugoslavijo. Kakor je iz tega razvidno stoji naša stvar na Koroškem jako dobro.

**O orlovskem taboru v Mariboru.** Naš Maribor bo letos pozorišče dveh velikanskih telovadnih prireditev, kakršnih jugoslovenske zemlje še niso videle. Sokol in Orel, obe telovadni društvi sta si izbrali naš Maribor za torišče, kjer hočeta pokazati svetu svojo veličino in moč. Sokol priredi zlet celokupnega jugoslovenskega Sokolstva, Orel pa tabor vseh slovenskih katoliških telovadnih organizacij, katerega se udeležijo tudi drugo katoliško telovadstvo. Proračun za orlovski tabor v Mariboru znaša 1.134.000 K. V juniju se prične z delom. Postavijo se tribune, na katerih bo prostora za 2000 sedežev ter 4000 stojišč, na tleh pa bo 15.000 stojišč. Na telovadišče se napelje poseben vodovod ter električna razsvetljava. Kakor doznavamo je za ta tabor prispevalo ministstvo prosvete 20.000 K, radovedni smo če bo tudi naše Sokolstvo deležno ministrske milosti? Kakor vse kaže postane naš krasni Maribor jugoslovenska Olimpija.

**Papež in Reka.** Med vojno, posebno pa v času po njej, je Vatikan nešteto krat pokazal svoj italijanski nacijonalizem in to v prvi vrsti ravno proti nam, katoliškim Slovincem in Hrvatom. Imenovanje djakovskega škofa, odslovičev tržaškega škofa mgn. dr. Karlina itd. so bili dovolj jasni dokazi vatikanske „nepripravnosti“. To pa je pokazal sedaj znova in to na najjasnejši način s tem, da je poslal na Reko svojega apostolskega vikarja. S tem je Vatikan odzvel senjskemu škofu ingerenco nad Reko ter via facti priznal Reko za samostojno državo ter D'Annunzia za njenega vladarja. Vajeni smo sicer raznih iznenadenj, toda tega vendar ne bi bili pričakovali od papeža, ki naj bi bil poglavar katoliških vernikov, ne pa političen intrigant. Ta papeževa odredba je zadela v živo tudi avtoriteto naših slovensko-hrvatskih cerkvenih krogov in jako radovedni smo, kaj porečejo ti k temu? Bodo mar molčali? Ali bodo celo toliko nesramni, da bodo skušali na škodo našega naroda zagovarjati italijansko-nacijonalnega papeža?

vam povem: Kar ste jih kupili vi, toliko je prodanih, pa za urednike je nekaj oddanih, zato vidite nekaj več križev.

O, vsi križi in težave! Pogledal sem na žepno uro, zdelo se mi je namreč, da je strahu obstala; pritiskem jo na uho in zopet začujem: ti-soč, ti-soč, ti-soč.

Včeraj, na dan koncerta, se oblečem na vse zgodaj v salonsko obleko, natakem črne rokavice in tečem na kolodvor, da posprejem in pozdravim naše mile goste z dežele. Prvi vlak ob sedmih: nič. Drugi s Koroškega: nič. Pač dva, ne, celo trije. Hvala Bogu! Tretji vlak z juga ob devetih: nič? Kaj je to vendar? Saj imam vendar za celih osem vstopnic, ki sem jih kupil potem predprodaje, valuto zasigurano. Strela božja! Stopim, že ves poten, v prometni urad. Stenska ura — visela je malo po strani — je tiktakala v enomer: ti-soč in tolk, ti-soč in tolk. Hudimana, da ima človek tako dober posluh za take nepotrebne stvari.

(Konec prih.)

**Nabiralna akcija za prostovoljni rešilni oddelek v Mariboru.** Uspeh prevega nabiranja: Mariborska eskomptna banka 2000 K, mestna občina Maribor 1000 K, Anglo-avstrij. banka 1000 K, Derwuschek Franc, mestni stavbenik, 1000 K, »Drava«, lesna industr. družba, 1000 K, Freund Viljem, tovarna za usnje, 1000 K, Jadranska banka 1000 K, Pugl & Rosman, vinska veletrgovina, 1000 K, Rosenberg Josip, trgovin. poljskimi pridelki in pos. mlinov, 1000 K, Joller Kristijan in sin, veletrgovin. 1000 K, Wögerer Herman, točal. za. base, 800 K, Hausmaninger Kaspar, veletrgovina z vinom, 500 K. Skupaj 12.300 K. Vsem darovalcem presrečna hvala!

**Od milosti inozemstva.** Pod tem naslovom piše graška »Tagespost« v svoji 133 številki sledeče: »Moko iz Amerike, koruzno moko iz Bolgarije, jajca iz Poljske, krompir iz Poljske, zelenjad iz Madžarske, sadje iz Madžarske, različno iz Jugoslavije, Romunije in drugih držav, tako skuša urad za ljudsko prehrano s pomočjo ameriškega in angleškega kredita prehraniti do oktobra avstrijsko prebivalstvo; obljublja celo nekaj več moke in kruha. Ostale tri mesece do novega leta pa zamožemo, v dobrem slučaju, preživeti z domačim pridelkom. Od novega leta dalje pa bomo živeli zopet od inozemskih živil in kredita. Iz tega je razvidno kako nesposobna za življenje je ona potem st. germainskih paragrafov prirojena država, ki se imenuje avstrijska republika in kako težko in drago bo življenje v tej državi...« Tako graška »Tagespost«, komentirja k temu pač ni treba. Naši Nemci in nemškutarji pa vzdihujejo v »Grenz-wacht« kako hudo se jim godi v Jugoslaviji. Ali ni to ironija?

**Zgodovinsko društvo v Mariboru.** L. 1903, se je ustanovilo v Mariboru Zgodovinsko društvo za Slovensko Štajersko s sedežem v Mariboru. Namen društva je proučevanje domače zgodovine; v to svrhu izdaja društvo že od leta 1904 svoj časopis za zgodovino in narodopisje; ravnokar je pričel izhajati XVI. letnik. Društvo je zbralo tudi že lep muzej, ki se sedaj nahaja v muzejskem poslopiju v Cankarjevi ulici skupaj z zbirkami Museumvereina. Ravno sedaj pa ustanavlja društvo tudi javno knjižnico v Mariboru. Mesto je dalo vendarle primerne prostore na razpologo in tako je upati, da se bo dolga želja mariborskih Slovencev skoro uresničila; saj je res že krvava potreba, kajti, če rabi kdo v Mariboru kako knjigo, je ne more dobiti v danih razmerah od nikoder. Žalostno pa je, da ima to tako potrebno, delavno in edino znanstveno društvo komaj 395 članov, kakor čitamo to v zadnjem časopisu, in še teh 395 tvorijo poleg par učiteljev in profesorjev večinoma samo duhovniki po deželi. Sedaj imamo toliko slovenske inteligence v Mariboru, toliko uradnikov, trgovcev, obrtnikov, a število članov Zgod. društva se ni pomnožilo; bilo bi to sicer žalostno spričevalo za naše mesto, ako bi se ne dalo opravičiti s tem, da je bilo društvo ravno v zadnjem času manj znano, ker letos ni prirejalo javnih predavanj. Zato upamo, da bo zadovoljal ta poziv, da se bo oglasilo veliko število novih udov, ko znaša letnina minimalno vsoto 10 K. Mimogrede pa naj na tem mestu še omenimo sledeče: Pri nekem zborovanju v Ljubljani so sklenili, da mora ustaviti Zg. dr. svoje delovanje in prenehati z izdajanjem »Časopisa«, da se tako vse znanstveno delovanje osredotoči v Ljubljani. Gotovo je, da bo vsakdo vesel, če naše znanstvo v Ljubljani kolikor mogoče napreduje, a proti temu pa je tudi odločno ugovarjati, da bi bili vsi drugi vezani samo na Ljubljano; in tako se uredništvo »Časopisa« pravilno obrača proti takim nameram, češ, da mora ostati Maribor duševno ognjišče za severni kot naše države. Bogato zgodovinsko in narodopisno gradivo te zemlje zahteva mnogo delavnih moči in se da le iz bližine obdelovati. St.

**Proti podkupovanju stanovanjske komisije.** Ker se žalibog neprenehoma ponavljajo slučajji, da skušajo razne stranke s podkupovanjem pridobiti uradništvo drž. stanovanjske komisije, da se jim gotovo nakaže

zaprošeno stanovanje, se občinstvo tem potom opozarja, da je to nedopustno in kaznjivo. Brezobzirno se bode vsak slučaj javil drž. pravdniku, ki bode postopalo zoper krivce po zakonu.

**Mariborska podružnica Sl. P. D.** priredi v soboto dne 22. maja 1920. izlet na Veliko Kapo (1542 m.) od koder se nudi krasen razgled na Solčavske planine in Karavanke. Odhod z vlakom ob 15 uri 30 m. (¼4 pop.) do Brezna, od tam v Ribnico, kjer se prenoči. Drugi dan ob 5 uri zjutraj na vrh, nazaj v Slovenjgradec ali Vuhred po dogovoru. Planinci in prijatelji narave dobro došli.

**Ribarsko okrajno društvo „Štajerska Dravska dolina“ v Mariboru.** Jutri dne 20. t. m. ob 8 uri zvečer se vrši mesečno zborovanje v zadnjih prostorih gostilne »Halbvidl«, Vetrinska ulica, na katerem so vsi ribiči dobrodošli. Predava gospod Dr. Krauss in sicer o biologiji, reji in lovu ščuke.

**I. splošno uradniško društvo naznanja,** da se nahajajo društveni prostori v Sodni ulici št. 32, pritličje ter so uradne ure ob pondelkih in četrtek od 19. do 20. ure. Razna pojasnila daje predsednik ob istih dnevih od 13. do 14. ure v svojem stanovanju Krekova (Kaiser) ulica št. 5/I.

**Naznanilo.** Slav. občinstvu naznanjam, da sem bil primoran, z ozirom na moje slabo zdravje začasno opustiti kavarno, in sem isto oddal z dnem 15. t. m. v najem mojemu sorodniku g. Gabrijelu Valjak-u, ki je zaveden narodnjak, in vseskozi strokovnjak v kavar-niškem poslu. Obenem izrekam slav. občinstvu iskreno zahvalo za izkazano naklonjenost in zaupanje ter najtopleje priporočam mojega naslednika in prošim napram njemu istomerno naklonjenost slavnega občinstva. Z odličnim spoštovanjem: Gjurjo pl. Valjak, lastnik kavarne »Central«.

**Jadranska banka.** Hrvatska splošna kreditna banka v Zagrebu se združi z Jadransko banko v Trstu, sušaško Primorsko Banko ter z zagrebško Industrijsko banko v novo bančno podjetje, ki bo nosilo naslov »Jadranska banka, d. d.« s sedežem v Zagrebu in z delniško glavnico 100 milijonov K, katere se pozneje zviša na 250 milijonov. Novo podjetje prevzame vsa aktiva in pasiva vseh omenjenih štirih bank ter postane tako največje bančno podjetje v Jugoslaviji. Vloge in krediti vseh štirih bank znašajo sočasno okrog 800 milijonov K.

**Nesreča.** Včeraj popoldan je pri kopanju v Dravi utonil sedemnajstletni dijak, Reiser, sin bivšega državnega pravdnika Reiserja.

**Dunajski invalidi** hočejo imeti svoje urade v nekdanjem Habsburškem dvoru. Če bi se jim to zlepa ne dovolilo, grozijo, da bodo dosegli to zgrda.

**Semmerinška letovišča se zapro.** Lastniki semmerinških letovišč so bili te dni pri avstrijskem prehranjevalnem tajniku ter ga prosili pomoči, ker bodo sicer radi obstoječih razmer prisiljeni zapreti svoje obrate. Podjetja si morajo sedaj preskrbovati vsa živila le od verižnikov. Enostaven obed stane sedaj na Semmeringu 120 K, penzija v letovišču stane dnevno 700 K. To so pač pravilne cene.

**Prebivalstvo Štajerske.** Kakor znano se je vršilo na avstrijskem Štajerskem 31. januarja t. l. ljudsko štetje, ki je dognalo, da šteje sedanja avstrijska Štajerska 1030 občin ter 967.335 prebivalcev od teh 487.768 moških in 379.567 žensk. 7.768 moških ostane torej brez žene in to vkljub vojni. Po tem se da izračunati število občin in prebivalstva jugoslovenske Štajerske. L. 1910. je štela celotna Štajerska 1580 občin s 1.444.157 prebivalci, od teh je bilo 719.960 moških ter 724.197 žensk. Če torej vzamemo, da se razmerje od tedaj ni spremenilo, šteje naša Štajerska sedaj 550 občin (70 več nega avstrijska) ter 476.822 prebivalcev (približno za polovico manj nega avstrijska) od teh 232.192 moških ter 244.630 žensk. 11.438 žensk ostane

torej pri nas brez mož. Vpoštevati pa moramo, da znaša s priseljenci vred danes gotovo 500.000 in ker se je priselilo več moških nego žensk ni položaj naših deklet tako nevaren, kot bi se na prvi pogled zdelo.

## Kultura in umetnost.

**Častni večer Berte Bukšekove in Vala Bratine.** Sezona našega gledališča se bliža h koncu. Kakšne zasluge so si stekli naši igralci za procvit našega gledališča in za njega ugled ve le oni, ki je stalno obiskoval skozi celo sezono gledališče. Med najzaslužnejše pa spadata prav gotovo gospa Bukšekova in gospod Bratina. Kreacije, ki jih je postavila gospa Berta Bukšekova na oder, ostanejo gledalcu trajno v spominu. Njena kmečka ženica, njena Nioba, njena Hasanaginica, njena Anisja, so bile umetniško tako izdelane, da smo bili lahko ponosni na vsako igro, kjer je gospa Bukšekova nastopila. Za njo pa ni prav nič zaostajal gospod Bratina. Primerno je torej in umestno, da imata ta dva umetnika istočasno svoj častni večer. Maribor naj pokaže ta večer, da zna ceniti naše igralce in njih uzorno delovanje.

**Plesni večer Tessa-Pečnik,** na katerega smo že opozorili naše občinstvo, se bo vršil dne 21. t. m. ob 20. uri zvečer v veliki kazinski dvorani. Slavna plesalka bo predvajala Brahmove »Madžarske ples«, dalje Chopinove »Eccosaisos« ter »Amerikanske ples«. Za partnerja v modernih plesih si je izbrala našega znanega soloplesalca g. Jakoba Pečnika. Oba umetnika bosta predvajala moderne odrske ples, kakor: boston, foxtrott, questepin in storkiroti. Za tem pleše g. Pečnik sam »Pierotov sen« ter »Scherzo«. Na klavirju ju bo spremljal mladi komponist Josip Winterhalter, ki bo ob pavzah zaigral nekaj novih, originalnih skladb. Predprodaja vstopnic za ta res zanimivi večer se vrši v Höfferjevi trgovini z muzikalijami v Šolski ulici.

**Slovensko planinsko društvo** bo zopet začelo izdajati »Planinski Vestnik«. Izhajal bo desetkrat na leto in sicer mesečno na eni polji. Naročnina K 40.— celoletno. Naročnino je plačati vsaj za pol leta naprej. Izdaja »Planinskega Vestnika« je mogoča šele tedaj, ako bo naročnikov skupaj najmanj 2000. Pred redno izdajo »Planinskega Vestnika« izide zaključna številka k »Vestniku« za leto 1914, katere se bo dobila proti plačilu K 5.—. Pozivljamo vse člane, da prijavo na naročitev zaključne številke in nove izdaje pošljejo tajniku g. Avg. Pauliču, rev. južne železnice, glavni kolodvor.

## Razne vesti.

**O spanju.** 1. Vsako živo bitje spi, tudi rastline. 2. Živali in rastline rastejo največ med spanjem. 3. Potrebujemo osem ur spanja; otroci in starejši ljudje potrebujejo več spanja kot odrasli, bolni več kot zdravi. 4. Kdor bi ne spal, umrje tekom treh tednov. 5. Spanje se najboljše prileže po dolgem telesnem ali duševnem delu. 6. Živali spe pred polnočjo več kot po polnoči. Bilo bi dobro, da se jih posnema, kajti spanje pred polnočjo največ zaleže. 7. Otroci, starejši ljudje in bolniki naj se zvečer kmalu spravijo v posteljo in naj ostanejo v njej, dokler se čutijo trudne. 8. Spati po jedi je škodljivo, ker moti prebavljanje. 9. Vstajaj zgodaj in ne glej ponoči na uro, če hočeš dobro spati. Navadi se vsak dan ob isti uri leči in spi tako dolgo, da se prebudiš sam. 10. Glava naj ne bo pred spanjem hladna, noge tople, želodec in čreva pa prazna. 11. Ne hodi spat, preden nisi odložil vsega, kar bi te tiščalo in oviralo tvoj krvni tok. 12. Odeja bodi lahka, le v velikem mrazu se poslužuj pernic. 13. Blazina, na kateri ležiš, bodi trda in če je mogoče, prožna.

**Koliko stanejo čevlji na Nemškem?** Kakor se da posneti po cenovniku, ki je uradno potrjen, stane par moških čevljev

boxcalf in chevreaux 477 do 487 mark, ženskih 418 do 428 mark, fini lakasti moški čevlji 681 do 700 mark, ženski 620 do 630 mark, moški podplati 55 do 63 mark, ženski 44 do 51 mark, otroški pa 25 do 39 mark.

**Kakšno bo letošnje poletje?** Vremenski preroki pravijo: Letošnja pomlad je povprečno izza 1. 1822. najtoplejša. Od tega leta dalje je bil mesec april le štirikrat tako topel kakor letos. Ker je vsaki topli pomladi sledilo vedno tudi toplo poletje, lahko sklepamo, da bomo imeli letos jako vroče poletje. Nevarno je le, da ne bi pritisnila suša. Če so vremenski preroki zadeli pravo, bomo videli julija in avgusta.

## Zadnje vesti.

### Vesničeva izjava novinarjem

LDU Beograd, 18. maja. Predsednik vlade dr. Vesnić je danes dopoldne ob 10. uri pozval k sebi zastopnike domačega tiska. Ko so se mu novinarji domačih listov predstavili, je predsednik vlade podal nastopno izjavo: Dokler se ne predstavim parlamentu, ne morem dati nobene izjave v imenu nove vlade, kateri imam čast predsedovati. Morem pa reči toliko, da sem srečen, ker sem pri najboljši volji obeh strank uspel s svojo prvo nalogo. Izvrševanje velikega narodnega dela, ki nas čaka, ne zahteva od nobene stranke velikih načelnih žrtv. Za veliko narodno delo — to je danes ustvarjenje ustave za naše kraljestvo — imam že podporo krone. Ne dvomim, da nam bo šlo začasno narodno predstavništvo na roko. Toliko zmagamo, kolikor imamo volje za delo, da koristimo narodu. Na tem prvem koraku dela apeliram na vas, reprezentante javnega mnenja, kakor tudi na zastopnike vsega tiska v naši državi ter vas prosim, da meni in mojim tovarišem ne odrečete svojega sodelovanja. Ravno zato, ker govorite vsak dan z vsemi sloji naroda, je vaša narodna kakor tudi politična odgovornost napram javnemu mnenju prav tako velika kakor odgovornost vlade in parlamenta. Ta nova vlada se izjavlja za nadaljevalko in izvrševalko koristnih del. Njena prva prilika bo, da ustvari v vladi teren za vzajemno zaupanje v državo. Pri tem pa računam na vašo pomoč. Kritizirajte odkrito, vedite pa in verujte vedno, da bomo delali v dobro našega ujedinjenega naroda nad osebnimi in nad strankarskimi interesi, ki se morejo staviti v službo splošne dobrobiti naše države.

### Inšpektorat finančnega ministrstva.

LDU Beograd, 8. maja. Generalni inšpektorat finančnega ministrstva objavlja: Na podlagi sklepa ministrskega sveta je finančni minister odobril ustanovitev inšpektorata finančnega ministrstva, ki bo pri denarnih zavodih vse države pregledoval prodane čeke za plačilo v inozemstvu. Inšpekcija beograjskih zavodov je že pričela.

### Hrvatski novinarji Seatonu Watsonu.

LDU Zagreb, 18. maja. Na današnji izredni skupščini hrvatskega novinarskega društva je bil sprejet nastopni sklep: Hrvatsko novinarsko društvo na svojem izrednem obnem zboru dne 18. maja t. l. ni moglo preiti na dnevni red, preden gospodu Seatonu Watsonu

(Scotonu Wiatorju) ob njegovem prihodu v svobodni jugoslovenski Zagreb kot skupščina reprezentantov javnega mnenja ne izreče svoje globoke zahvale tega naroda za neumorno požrtvovalno delo, ki ga je g. Seaton Watson na forumu narodov Evrope podpiral in ojačil borbo Jugoslovenov za zedinjenje in svobodo.

### Novi nemiri v Tešnju.

DKU Dunaj, 19. maja. Listi poročajo iz Tešnja, da je včeraj vdrla večja tolpa Poljakov v »Šleski dom«, ki je last Kordonove stranke, ki simpatizira s Čehi ter uničila vso opremo. Ti dogodki so se odigrali skoro pred nosom plebiscitne misije, katere sedež se nahaja komaj par korakov oddaljen od »Šleskega doma«. Popoldan je prispelo v mesto več sto poljskih delavcev, ki so ponovno udrli v »Šleski dom« ter pokončili še ono, kar je poprej ostalo. Za tem je drla množica po mestu ter oplenila več trgovin. Demonstranti so pretepli vse poljske žide, ki so jih na svojem pohodu srečali. Pozneje so udrli v okrožno sodnijo ter osvobodili tamkaj zaprte Poljake. Del demonstrantov se je podal tudi pred češko prefekturo pri antantni komisiji ter hotel naskočiti poslopje. Prefekturo pa je še pravočasno zasedlo francosko vojaštvo. Ker se nemiri le niso hoteli poleči, je bilo antantno vojaštvo primorano razgnati demonstrante ter vzpostaviti mir in red. Pri tem sta bili dve osebi ubiti, več pa jih je bilo ranjenih.

### Laški delavci za Rusijo.

DKU Milán, 18. maja. Italijanski železničarji so v Bresciji odklonili nadaljno transportiranje nekega iz Frankfurta došlega ker za Romunijo določenega vlaka municije, ter je ta municija namenjena za boj proti Rusiji.

### Premoženje bolgarskega kralja v Angliji.

LDU Pariz, 8. maja. »Petit Parisien« javlja iz Londona, da so angleška sodišča pred nekoliko meseci prisodila angleškemu kralju premoženje 400.000 funtov sterlinov, naloženih v Angliji za bivšega bolgarskega carja Ferdinanda. Bivši car Ferdinand je sedaj vložil priziv proti tej odločitvi z motiva-

cijo, da za časa sedanjega sklepa ni bil več vladar bolgarski in da ni nikdar despotično uveljavljal svojih vladarskih pravic, da ga torej zato, ker se je njegov narod pridružil osrednjim državam, ne morejo pozvati na odgovor. Premoženje je dobil še od svoje matere in se to premoženje vsled tega ne more likvidirati kot last Bolgarije. — Kakor javlja isti list, si je sodišče pridržalo pravico, proučiti te argumente. Rzsodba se objavi kasneje.

### Boljševiška propaganda v Parizu.

DKU Pariz, 18. maja. »Journal« poroča, da je preiskovalni sodnik potom nekih zaplenjenih listin prišel na sled revolucionarni propagandi, za vzpostavitev sovjetske republike v Franciji. Pri tej propagandi so bili udeleženi tudi ruski boljševiki in centralni moskovski sovjet.

### Švica za Zvezo narodov.

LDU Bern, 18. maja. Švicarska brzojavna agentura javlja: Zvezni svet je obvestil tajništvo zveze narodov o izidu ljudskega glasovanja v Švici. Obenem je dalo tajništvo na znanje, da je s tem vstop Švice v zvezo narodov postal končnoveljav.

### Italijani v Draču.

DKU Berlin, 18. maja. »Vossische Zeitung« poroča iz Lugana. V zadnjem času so jugoslovenske (Ali je to pomota ali zlobnost? Op. ur.) bande v Albaniji napadle in pobile več italijanskih vojakov. Ker ni draška vlada na tozadeven italijanski ultimatum podala nikakega zadoščenja, so zasedle včeraj italijanske čete Drač.

### Proces proti Muñi odgođen.

LDU Praga, 18. maja. Zaradi zasliševanja novih prič se je proces proti Muñi odgodil za nedoločen čas.

### Atentat na velikega vezirja.

DKU London, 17. maja. Neki policist je včeraj napadel in obstrelil turškega velikega vezirja v njegovem stanovanju pri Carigradu.

### Razdelitev Dodekaneza.

DKU Rim, 17. maja. (Brezžično). Venizelos je izjavil v grški zbornici, da je otok Rodos prisojen Italiji, dočim pripadejo vsi ostali dodekaneški otoki Grčiji.

Izdaja: Tiskovna zadruga Maribor.

Odgovorni urednik: Fr. Voglar.

Tiska »Mariborska tiskarna d. d.«

### Mala oznanila.

**Proda se** izvrsten daljnogled (Zeiss), pod ugodnimi pogoji. Vprašati je v kantini kr. vojne realke. 3-2

**Dvonadstropna hiša** za prodati. Izvedba v Gregorčičevi ulici št. 14 pri g. Bodner.

Traži se za jedno veliko industrijalno poduzeće u Sloveniji vrstan i posve samostalan **knjigovodja i korespondent.**

U obzir dolaze samo prvorazredne i samostalne sile. Zahtjeva se potpuno poznavanje slovenskoga i njemačkog jezika u govoru i pismu. Reflektanti, koji znadu i hrvatski imadu prednost.

Ponude obložene svjedodžbama te uz naznaku zahtjeva glede plaće imadu se upravititi na upravništvo lista.

### Albert Kopač

o modna in manufakturna trgovina o  
**Maribor, Glavni trg 17**

priporoča svojo bogato zalogo vsega v to stroko spadajočega blaga.

### Botri pozor!

Pri urarju Lovrenc Stojcu se dobijo po nizki ceni vsi predmeti za

**birmanška darila.**

Popravila se solidno in točno izvrše. Za obilen obisk se toplo priporoča

**L. Stojec**

Aleksandrova cesta 30

# Mariborska eskomptna banka

v Mariboru, Aleksandrova cesta 11

**Podružnice: Murska Sobota in Velikovec.**

**Sprejema:** Vloge na knjižice, na tekoči in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju.

**Kupuje in prodaja:** Devize, valute, vrednostne papirje itd.

**Eskontira:** Menice, devize, vrednostne papirje itd.

**Daje kredite:** Pod najugodnejšimi pogoji.

**Izdaja:** Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

**Daje predujme:** Na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih.

**Prevzema:** Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.